

„...ve zraku zřícím“

Psal se rok 1973, tedy přesně, krásné páteční odpoledne 14. září, když jsme s jedním známým čekali v pankráckém hostinci Na Paloučku na příchod prý nadějněho mladého fotografa, o němž on chtěl něco napsat.

Skutečně dorazil, osmnáctiletý vlasatý gymnasista s fotoaparátem kolem krku a okamžitě to začalo – až se zdálo, jako kdyby cestou držel bobříka mlčení a teď to na nás chtěl v jediném okamžiku všechno vychrlit. V paměti mi utkvěla jedna věta: „v objektivu mám sekeru...“

Okamžitě jsme si s Jirkou kápli do noty, pravidelně jsme se stýkali, valili jeden na druhého to své, vykládali si o nových literárních a dalších objevech, psali si dlouhé dopisy, a tak podobně. Dodnes je mám...

Hodně z toho se točilo kolem fotografování, kolem fotek, které Jirka tahal z tašky a které již tehdy prozrazovaly osobité vidění, okouzlení zdánlivě všední realitou – a její krásou. Přestože, jak sám říká, „o krásu mu vůbec nešlo,“ a dodává: „Mé snahy se ubíraly jiným směrem: fotografie byla spíše prostředkem, jak zachytit momenty vizuální fascinace a sdílet je s ostatními.“ Mluvíme sice stále o 70. letech, slova komentující tehdejší snahy lze ale beze změny vztáhnout i na jeho současnou tvorbu, jak ji představuje na své zatím poslední výstavě.

Představené fotografie, anebo, to abych se držel Wackermannova oprávněného vidění, obrázky, jsou totiž skutečně výsledkem činnosti, v tomto případě fotografování, jež dokáže proměňovat, ve smyslu alchymickém, ale i zenovém, onoho přenášení odkudsi, odněkud, sem, konání, jehož jsou obrázky až vedlejším produktem, jakkoli by tvůrce sám možná protestoval. Oním průchodem mezi realitou a jejím uchopením, jejím vyseknutím zmiňovanou sekerou – a můžeme si pomoci slovy Gérarda de Nerval: „Nedovedl jsem bez zachvění projít těmi dveřmi ze slonoviny nebo z rohoviny, které nás dělí od neviditelného světa... otvírá se nám svět Duchů.“ Krásně je to vidět na obrázku *Před procitnutím* z roku 2016, pracujícím právě s oním přechodem, a nejen ve smyslu přecházení mostu, který je ovšem důležitý coby spojnice zde a tam.

Právě odtamtud totiž vychází kouzlo Wackermannových obrázků, z onoho skrytého, rozhodně však – někomu – přístupného světa. Však také sám mluví o „vidění, které se otevírá právě v onom kontemplativním rozpoložení. Nechávám obraz přijít, nechávám se jím oslovit, přijímám jej, předávám dál.“ Vidění, které – a to si jistě Wackermann uvědomuje – má svá specifika i své hranice, stačí připomenout verše Věry Linhartové: „sečna horizontu / nerozhodná čára obzoru / Střed zornice // Čím víc pronikám / tím méně mohu uchopit abych to učinil zjevným...“ Ovšem, jistě i s vědomím toho, jak napsal v básni *Odjezd* Arthur Rimbaud, že „vidina číhala ve vzduchu na každém kroku.“ Stále číhá a číhat bude. A sekera bude dále dopadat a vysekávat...

Protože, jak dobře věděl básník Roger Gilbert-Lecomte, „zázrak je ve zraku zřícím.“ Vůbec lze nacházet zajímavé literární paralely s Wackermannovými obrázky, bezesporu lákává představa jakési jejich souběžné verše – přímo se tak nabízí například Pierre Reverdy, jehož verše by mohly

stát pod řadou jeho děl: „Záhony vzduchu plné kamení / Kopečky hlíny u bosých kmenů / A kus dál vykrojené stromy a přívaly mraků / Shozené listí / Vyzáblé větve / A tisíc nejasných zvuků jež v posledních letech plnily prázdno / Ve vzdušných útvarech jež hnětly ruce ve světle / A mezi dveřmi a temnou chodbou ve výšce očí posléze / Blesk pohledu / Vždy týž“, nemluvě o verši, jenž souzní s tvůrcovým oblíbeným formátem, tedy čtvercem: „V místě jež setrvává / Uprostřed těch čtyř čar / Čtverec v němž blýská bílá.“

Vraťme se ale k vystaveným obrázkům – okamžitě si všimneme rozrůzněnosti, stačí si – namátkou – vedle sebe postavit díla *Normandie*, *Křížení* a *Studie pohybu*. Každý obrázek je jiný, nemají nic společného, jako kdyby spoušť mačkali tři různí tvůrci... Tedy, zdá se tak. Společnou totiž mají nejen, a je to snad až zbytečné zmiňovat, onu tak potřebnou schopnost vyhmátnout vše, co běžně nevidíme. Společné mají také již tolikrát zmiňované vidění, ovšem ono specifické, totiž vidoucí. Ano, odkazujeme, opět, na Arthura Rimbauda. A zároveň okouzlení, jež v sobě nese schopnost vyplnit Rimbaudovo pokorné přání: „Čí vlídná náruč, jaká úžasná chvíle mi vrátí tuto krajinu, odkud přichází všechno mé snění i každý můj sotva slyšitelný záchvěv vzrušení?“

Zmiňoval jsem Jirkovy téměř padesát let staré dopisy. V jednom z nich tehdy napsal: „...už jenom pevnej stativ a kameru na větší formát a bude to.“ Ano, a je to.

— Josef Rauvolf